

Wprowadzenie do badań ewaluacyjnych

Aspekty teoretyczne i praktyczne
na podstawie doświadczeń badawczych

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

Wprowadzenie do badań ewaluacyjnych

Aspekty teoretyczne i praktyczne
na podstawie doświadczeń badawczych

redakcja naukowa

Krzysztof Faliszek

Toruń 2013

Recenzent
Anna Kotlarska-Michalska

Copyright © by Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.
Toruń 2013

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej książki nie może być reprodukowana,
przechowywana jako źródło danych, przekazywana
w jakiegokolwiek formie zapisu i w jakiegokolwiek sposób
bez pisemnej zgody właściciela praw.

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Śląski w Katowicach

Projekt okładki: studio graficzne RASPBERRY.com.pl
Korekta: Janina Malinowska

Redakcja
Marta Malinowska-Reich

ISBN 978-83-63955-10-6

Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.
87-100 Toruń, ul. H. Piskorskiej 12/23,
tel. 56 648 55 53, e-mail: info@weakapit.pl
Oferta wydawnicza oraz sprzedaż internetowa: www.weakapit.pl
tel. 601 880 321
Skład i łamanie: studio graficzne RASPBERRY.com.pl
Druk: DRUK-TOR

Spis treści

Wprowadzenie 9

Część I

Wprowadzenie teoretyczne do problematyki badań ewaluacyjnych

Rozdział I

Dorota Nowalska-Kapuścik

Wyjaśnienie głównych pojęć i terminów 13

1. Ewaluacja – przegląd definicji 13
2. Standardy jakości badań ewaluacyjnych 21
3. Podstawowe kryteria oceny programów 24
4. Typologia ewaluacji 26
5. Wskaźniki ewaluacyjne 33

Rozdział II

Monika Szpoczek-Sato

Rodzaje i kryteria ewaluacji 38

1. Rodzaje ewaluacji 38
2. Kryteria ewaluacji 50

Rozdział III

Krystyna Faliszek,

Dorota Nowalska-Kapuścik

Funkcje badań ewaluacyjnych 56

1. Wstęp 56
2. Funkcje ewaluacji 57
3. Ewaluacja jako narzędzie podnoszenia jakości interwencji
publicznych 59

Rozdział IV

Grzegorz Libor

Ewaluacja w ujęciu przedmiotowym i podmiotowym 65

1. Badania ewaluacyjne w wymiarze podmiotowym 65
2. Badania ewaluacyjne w wymiarze przedmiotowym 73

Rozdział V

Grzegorz Libor

Operacjonalizacja i schematyzacja badań ewaluacyjnych 83

1. Schematyzacja w projektach infrastrukturalnych 83
2. Schematyzacja w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki 85
3. Schematyzacja w badaniach ewaluacyjnych typu *ex-post* 86

Rozdział VI

Rafał Muster

Możliwości korzystania z wybranych technik badawczych w badaniach ewaluacyjnych 102

1. Wstęp 102
2. Triangulacja metodologiczna w badaniach ewaluacyjnych ... 103
3. Zalecenia i ograniczenia poszczególnych technik badawczych w analizach ewaluacyjnych 104
4. Zakończenie 112

Rozdział VII

Grzegorz Libor

Błędy w badaniach ewaluacyjnych a konsekwencje projektów unijnych 115

1. Wstęp 115
2. O błędach najczęściej spotykanych w badaniach ewaluacyjnych projektów unijnych 116
3. Efekty podejmowanych interwencji 128
4. Zakończenie 131

Rozdział VIII

Dorota Nowalska-Kapuścik

Historia ewaluacji w Polsce i na świecie 135

1. Kolejne generacje ewaluacji 135

2. Historia ewaluacji w Unii Europejskiej 151
3. Historia ewaluacji w Polsce 153

Rozdział IX

Monika Szpoczek-Sało

Unormowania prawne ewaluacji w Polsce i Unii Europejskiej 158

1. Regulacje w Unii Europejskiej 158
2. Regulacje w Polsce 164

Rozdział X

Monika Szpoczek-Sało

Badania ewaluacyjne w wybranych krajach 171

1. Wstęp 171
2. Włochy 172
3. Wielka Brytania 175
4. Niemcy 176
5. Polska 179
6. Zakończenie 182

Część II

Praktyczny wymiar badań ewaluacyjnych – wybrane przykłady z warsztatów badawczych

Rozdział XI

Rafał Muster

Metodologiczne aspekty prowadzenia badań ewaluacyjnych w publicznych służbach zatrudnienia – przykład dobrej praktyki analizy efektów interwencji na lokalnych rynkach pracy 187

1. Wstęp 187
2. Ewaluacja projektów systemowych w publicznych służbach zatrudnienia 188
3. Cele ewaluacji projektów systemowych w Powiatowych Urzędach Pracy 191
4. Kryteria ewaluacyjne 193
5. Pytania ewaluacyjne 194
6. Metodologia gromadzenia materiału empirycznego 197
7. Struktura raportu ewaluacyjnego 201

8. Podsumowanie metaewaluacji zrealizowanej na poziomie kraju	206
9. Zakończenie	207
Aneksy	208

Rozdział XII

Krzyszyna Faliszek

W poszukiwaniu ewaluacji. Przegląd projektów systemowych ośrodków pomocy społecznej województwa śląskiego	220
1. Wstęp	220
2. Rola i funkcje ewaluacji w publicznym systemie pomocy społecznej	223
3. Ewaluacja projektów systemowych w pomocy społecznej na przykładzie województwa śląskiego	227
4. Zamiast konkluzji	232